



BARNEOMBUDET

## Til utdannings- og forskningskomiteen

18.10.2018

Barneombudet har innspill knyttet til seksualitetsundervisningen i skolen, mobbing og spesialundervisning. Vi ber om at det settes av:

- 15 millioner kroner til å styrke seksualitetsundervisningen i skolen.
- 10 millioner kroner til forskning på mobbing i barnehagen.
- Midler til å styrke spesialundervisningen i skolen fra 2019.

### 1. 15 millioner kroner til å styrke seksualitetsundervisningen i skolen

Barneombudet er bekymret for at regjeringen i statsbudsjettet for 2019 ikke har prioritert midler til å styrke seksualitetsundervisningen i skolen. I vår nylige rapport om seksuelle krenkelser blant ungdom «*Alle kjenner noen som har opplevd det*» forteller ungdom om hvor utbredt ulike typer seksuelle krenkelser er.<sup>i</sup> De forteller om verbale og fysiske krenkelser, trusler, ryktespredning, voldtekter og deling av nakenbilder. Ungdommene er usikre på hva som er lov og ikke, og vet lite om hva de skal gjøre om de selv eller andre blir utsatt.

Funnene våre er langt ifra unike:

- En undersøkelse fra 2014 om seksuell trakassering i videregående opplæring i Sør-Trøndelag viste at 63% av jentene og 62% av guttene rapporterte om trakassering fra jevnaldrende eller voksne. Om lag én av tre jenter, og en av fire gutter, hadde opplevd å bli utsatt for en form for fysisk seksuell tvang. Uønsket beføling og kyssing var mest vanlig.<sup>ii</sup>
- I Ungdataundersøkelsen 2018 svarte 23 % av jentene på Vg1 og Vg2 at de har blitt befølt på en seksuell måte mot sin vilje.<sup>iii</sup>
- I Barn og medier-undersøkelsen 2018 svarte 18 % av 13-18-åringene at de hadde fått seksuelle kommentarer på internett som de opplevde sårende, ubehagelige eller truende det siste året. Høyest var forekomsten blant jenter i 16-årsalderen (34 %). 13 % av 13-18-åringene har delt nakenbilder av seg selv siste året. Forekomsten var blant jenter var høyst hos 15 åringene (20 %), for guttene var den høyest blant 18 åringene (25 %). Om lag en av tre av jentene som hadde sendt nakenbilder av seg selv svarte at de følte seg presset noen ganger.<sup>iv</sup>
- Politiet rapporterer om en økning i seksuallovbrudd mot barn og unge. Det er en økning på 182 % i perioden 2013 – 2017 i anmeldelser om seksuell omgang med barn 14-16 år, seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd overfor barn under 16 år. Politiet forklarer økningen med saker der gjerningsmenn når mange ofre gjennom internett og det ofte er mange fornærmede i en sak. Gjerningsmenn utnytter anonymiteten de opplever på internett. De kjenner arenaene på internett hvor barn og unge ferdes, kjenner kommunikasjonsformen og flytter lettere grenser enn de ville gjort i den analoge verden. Barn og unge ser ofte ikke konsekvensene av deres atferd på internett og lar seg utnytte gjennom dette.<sup>v</sup>

Ungdommene vi snakket med i «*Alle kjenner noen som har opplevd det*» pekte på seksualitetsundervisningen på skolen som en viktig del av løsningen på utfordringen. De ville starte forebyggingen tidlig. De mente at de måtte lære mer om hva som var lov og ikke, og mer om grensesetting og relasjoner. De var også opptatt av at det var store forskjeller i seksualitetsundervisningen, og mange fortalte oss om en utdatert og lite relevant opplæring. De fortalte oss også om lærere som var tydelig utilpasse og som hadde mangelfull kunnskap.

Barneombudet mener at det er på tide å ta ungdommene på alvor og sette inn tiltak så raskt som mulig for å styrke seksualitetsundervisningen i skolen. Vi mener at å øke ungdommens kunnskap vil være det viktigste

Postadresse:  
Postboks 8889  
Youngstorget  
0028 OSLO

Besøksadresse:  
Karl Johans gt. 7  
0154 OSLO

E-post:  
post@barneombudet.no  
Tlf: 22 99 39 50  
Org.nr: 971 527 765



www.barneombudet.no

forebyggende tiltaket for å redusere seksuelle krenkelser. Dette er også i tråd med synspunktene til 14 ungdomsorganisasjoner i en kronikk på NRK Ytring i september.<sup>vi</sup>

God seksualitetsundervisning forutsetter at lærerne som gir opplæringen er trygge på de de skal undervise om og har den nødvendige kompetansen til å gjøre dette. I en undersøkelse Sex og samfunn gjorde blant lærere i 2016 mente 7 av 10 lærere at undervisningen om seksualitet er for dårlig. Kun 13 % av lærerne sa de fikk kunnskap de kunne bruke om seksualitetsundervisning i løpet av utdannelsen sin.<sup>vii</sup>

Midlene bør brukes til å styrke skolens undervisning og må kobles mot læreplanene. Undervisningen skal være god på alle skoler. Tiltak vil for eksempel være å tilby kompetanseutvikling til lærere, utvikle godt støttemateriell og lage ressurser som lærerne kan bruke i undervisningen.

I de nye læreplanene som vil tre i kraft fra høsten 2020 er det vedtatt at livsmestring og folkehelse skal være et tverrfaglig tema. Men det er ikke nødvendig å vente på nye læreplaner fordi flere av temaene ungdommene etterspør allerede ligger i gjeldende læreplaner og skal videreføres. Behovet er stort nå, og arbeidet som starter i 2019 kan derfor også ses i sammenheng med fagfornyelsen.

Barneombudet ber om at komiteen setter av 15 millioner kroner på en ny post på kapittel 226 for å styrke seksualitetsundervisningen i 2019.

## 2. 10 millioner kroner til forskning på mobbing i barnehagen

Barneombudet er glad for å se økningen i bevilgningene til arbeidet mot mobbing. Å sette inn tiltak mot mobbing i barnehagen er også viktig for å forebygge mobbing i skolen, og vil være tidlig innsats. Vi mener det er nødvendig at Stortinget gir føringer om at det skal settes av 10 millioner kroner til forskning på mobbing i barnehagen. Mobbing i barnehagen er et nybrottsarbeid hvor det finnes lite forskning, og forankringen i regelverket er mangelfull. Det er helt nødvendig med mer forskning om årsaker, forekomst og tiltak rettet mot å forebygge og stoppe mobbing i barnehagen. Det er noen forskjeller mellom mobbing i barnehagen og skolen som vi ikke har nok kunnskap om, og vi bør prioritere dette slik at vi kan sette inn tiltak som virker.

Vi ber om at komiteen presiserer at minimum 10 millioner kroner på kapittel 231 post 21 skal brukes særskilt til forskning om mobbing i barnehagen.

## 3. Arbeidet for å styrke spesialundervisningen i skolen må prioriteres i 2019

Barneombudet er positiv til en satsing på tidlig innsats. Samtidig er vi bekymret for at det heller ikke i 2019 er midler i budsjettet for å styrke kvaliteten på spesialundervisningen. Stortingsmeldingen som skal legges frem for Stortinget høsten 2019, blir sannsynligvis behandlet i Stortinget våren 2020 og vil først være synlig i budsjettet for 2021. Det kan ikke barn og unge vente på.

Vi ber komiteen om å avsette midler til kompetanseutvikling for PP-tjenesten. I budsjettet for 2018 viste regjeringen til vår rapport om spesialundervisning «Uten mål og mening?» og resultater fra felles nasjonalt tilsyn for 2016. Regjeringen foreslo å utvikle en helhetlig plan for kvalitetsutvikling for PP-tjenesten. Barneombudet har ikke sett noe til en slik plan. Vi er bekymret for at SEVU PPT (Strategi for etter- og videreutdanning av PPT-tjenesten) avsluttes i 2018 uten forslag til videre kompetanseheving. Vi viser til sluttrapporten for SEVU PPT med flere positive funn som det bør bygges videre på.<sup>viii</sup>

Barneombudet ber om at komiteen setter av midler til en kvalitetsutvikling i 2019 på kapittel 226 post 21.

**Ta gjerne kontakt for mer informasjon:** Kjersti Botnan Larsen, e-post [kjersti.botnan.larsen@barneombudet.no](mailto:kjersti.botnan.larsen@barneombudet.no) og telefon 466 12 610

i Barneombudet (2018) Alle kjenner noen som har opplevd det. Samtaler med ungdom om seksuelle krenkelser -2018.

ii Bendixen, M. og Kennair, L. E. O. (2014) Resultater fra prosjekt Seksuell helse og trakassering i videregående opplæring 2013-2014. Trondheim: NTNU

iii Bakken, A. (2018) Ungdata 2018 Nasjonale resultater. NOVA Rapport 8/2018. NOVA.

iv Medietilsynet (2018) Barn og medier 2018. Fredrikstad: Medietilsynet

v Politiet (2018) Anmeldt kriminalitet og straffesaksbehandling 2017. Kommenterte STRASAK- tall.



Postadresse:  
Postboks 8889  
Youngstorget  
0028 OSLO

Besøksadresse:  
Karl Johans gt. 7  
0154 OSLO

E-post:  
post@barneombudet.no  
Tlf: 22 99 39 50  
Org.nr: 971 527 765



[www.barneombudet.no](http://www.barneombudet.no)

---

vi [https://www.nrk.no/ytring/kjaere-regjering\\_-gi-oss-helhetlig-seksualundervisning\\_-1.14223690\\_](https://www.nrk.no/ytring/kjaere-regjering_-gi-oss-helhetlig-seksualundervisning_-1.14223690_). Hentet 15.10.2018.

vii [https://www.nrk.no/livsstil/sju-av-ti-grunnskolelaerere\\_-\\_seksualundervisningen-er-for-darlig-1.13127799#fact-1-13130678](https://www.nrk.no/livsstil/sju-av-ti-grunnskolelaerere_-_seksualundervisningen-er-for-darlig-1.13127799#fact-1-13130678). Hentet: 15:10.2018.

viii Andrews m.fl. (2018) Kompetanseutvikling i et mangfoldig landskap. Om virkninger av Strategi for etter- og videreutdanning i PP-tjenesten. NF-rapport.:7/2018. Nordlandsforskning.



**Postadresse:**  
Postboks 8889  
Youngstorget  
0028 OSLO

**Besøksadresse:**  
Karl Johans gt. 7  
0154 OSLO

**E-post:**  
post@barneombudet.no  
Tlf: 22 99 39 50  
Org.nr: 971 527 765



[www.barneombudet.no](http://www.barneombudet.no)